

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב כסלו תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:00 תל-אביב: 4:15 חיפה: 4:04 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:52

פרשת תולדות

אמת

להיות אמייתי במעשיו ובדיבוריו עם הזולת!

נלמד מהפסוק: "אולי ימושני אבי והייתי בעיני כמתעתע" (כז-יב) ואמרו חז"ל: כל המחליף בדיבורו [רש"י: משנה בדיבורו שלא יהיה ניכר] כאילו עובד עבודה זרה. כתיב הכא "והייתי בעיני כמתעתע" וכתוב התם (חבקוק ג) "הבל המה מעשה תעותעים" (סנהדרין צב.). לאור דברי חז"ל אלו, הכיצד שינה יעקב בדיבורו: התשובה היא כפי שכתב רש"י (מכות כד): לא רצה [יעקב] לשקר מתחילה... אלא שאמו הכריחתי ועל פי הדיבור, כדכתיב "עלי קללתך בני" ומתרגמין "אלי אתאמר בנבואה". אמרו חז"ל בגמרא (ב"מ כג): "בהני תלת מיילי עבידי רבנן דמשני במיליהו [=באילו שלושה דברים התיירו חז"ל לשנות מן האמת בדיבור] מה פירוש "עבידי"? מבאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו **בן יהודע**) שגם באלו שלושת הדברים אין מוציאים מפייהם שקר גמור, אלא "עושים" המצאה של סגנון דברים, ששיבו דברים הסובלים שני פירושים, דהשומע יבין הדברים במשמעות השקר, ובלבם יתכוונו למשמעות האמת.

ומוסיף הבן יהודע, שכיוצא בזה מצינו אצל משה רבינו ע"ה, כששאלו השטן: "תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא?" השיב לו: "מה אני שיתן לי הקב"ה תורה", שבלבו כיוון לומר אתה אומר ש"נתן לך", מה אני שיתן לי לבדי, כי לישראל נתנה ואני בכללם. אך השטן הבין שלא נתן לו כלל, ונמצא שאמר דברים שמשמעין לשני פנים, והוא לא דיבר שקר ח"ו.

"שינוי הדיבור מאמיתות המדובר, בשם שקר יקרא" - כותב החזון איש (באמונה ובטחון פ"ד-יג) - "וגנות השקר אינו בשביל המרמה שבו, שמשתמש בשקר בשביל רווח המקווה לו ברמותו את רעהו, אלא אף השינוי שאינו משמש לגורם של אונאה, כמו בסיפור דברים בעלמא, בשם שקר יכונה ובכלל עוון שקר הוא..."

נשאלה שאלה: האם מותר לאדם לשנות מן האמת כדי להוציא את ממונו מהגנב, כאשר לא ניתן להוציאו בדרך אחרת?

התשובה: מותר! וראיה לכך מגמרא (וימא פג:) המספרת על בעל אכסניה ששמו "כידור" שנטל במרמה את כספם של רבי יהודה ורבי יוסי, וכדי להשיב לעצמם את כספם, הכניסוהו לפונדק והשקוהו יין עד שהשתכר. ראו עדשים על שפתיו, הלכו לאשתו וביקשו בשמו את ארנקיהם, ולסימן שהם דוברי אמת וכידור שלחם, אמרו לה שהסעודה שבביתכם היתה נזיד עדשים... ואכן, אשת כידור האמינה להם על סמך זה, ומסרה להם את ממונם, הרי לנו ראיה שמותר.

ההבדל בין "גדול" ל"מופלג"...

סיפר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: פעם בימי בחרותו בישיבת פורת יוסף, נכנס ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל לשיעור ושאל את התלמידים: "מי יודע מהו ההבדל בין תלמיד חכם מופלג לתלמיד חכם גדול? ניסו הבחורים למצוא הבדל. נענה רבי עזרא ואמר: "ההבדל ביניהם הוא כמו ההבדל בין אמת לשקר... שכן תלמיד חכם מופלג יודע את כל הפרטים ולא יטעה מלכוון אל האמת."

והוסיף רבי בן ציון, כי שנים רבות נחרתו הדברים עמוק בלבו והיה מזועזע מההגדרה כי יתכן להיות אדם גדול ועדיין דבוק בו לחלוות של שקר. וכדי שידבר בטהרת האמת צריך להיות תלמיד חכם מופלג. **האיר המזרח**

"תתן אמת ליעקב..."

רגיל היה הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל לייעץ תמיד שיש להתרחק לא רק משקר עצמו אלא אפילו ממה שנראה כמו שקר, אפילו אם הענין עצמו אמייתי וכשר בתכלית.

פעם הציעו קבוצת משקיעים, למוסד תורני פלוני, לקנות ממנו את בנין הישיבה, כדי שיוכלו לרשום אותה בערכאות על שם החברה שלהם [שזה היה משתלם להם מבחינה מסחרית]. יעץ להם רבי יעקב שלא לקבל את הצעתם, אף שהעיסקה היתה חוקית לחלוטין ולא היה בה שום ענין של תרמית. ואדרבה, המשקיעים רצו לעשות חוזה עם הישיבה לאפשר לה להשתמש בבנין כמקודם, בעד דולר אחד לשנה בלבד. וגם התחייבו שלא יתערבו בתוכניות הלימודים.

אך רבי יעקב ברגישותו לאמת הטהורה, טען, שכל ענין העיסקה הזו נראה לו מוזר, ואין זה מתאים עם ה"מסורה", של החזקת התורה של הישיבות הקדושות. מנהלי הישיבה קיבלו את עצתו של רבי יעקב ולא הסכימו לעיסקה.

בסופו של דבר התברר כי החברה של קבוצת המשקיעים הזו פשטה את הרגל, ואילו היתה הישיבה רשומה על שם החברה, יתכן שהבנין היה מעוקל על ידי הבנק...

במחיצת רבינו

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת
מרת אליס בילא ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל אלמנת הרה"ג ר' סלימן ששון זצ"ל
נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "זיעתך יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

ו**כתב הרשב"ם**: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דבריו הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחריו" וכל חששו היה כי יתכן שיתנו לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבונו של עולם, כל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספורנו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

ידועים דברי חז"ל (ויבמות סד.) שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים ולכן היו אבותינו עקורים. והקשה הגרא"א דסלר זצ"ל (במכתב מאליהו-ח"ה): הרי היה להם צער גדול על כך שהיו עקורים ומדוע הקב"ה שהוא מלא רחמים ציער אותם כך רק כדי שיתפללו? ועוד: וכי בלי זה לא היו מתפללים?

אלא, ביאר הרב דסלר, כי כל הרחמנות שבתוך הבריאה מראשיתה ועד סופה אינו אלא כגרגיר חול לעומת רחמנותו של הקב"ה. ואם הוא "מתאוה" לאיזה דבר, אין זה אלא משום שדבר זה הוא החסד היותר גדול, כי אין הקב"ה מתאוה אלא לחסד ורחמים לכל בריותיו.

והנה האבות והאמהות היו תכלית כל הבריאה, ואם הקב"ה מצא לנכון לצער אותם, ועי"ז לכפות עליהם להתפלל בעוד דרגה נוספת של "עומקא דליבא", ברור שהשגת דרגה נוספת זו, היא בשבילם החסד והרחמים הגדולים ביותר שאפשר לצייר.

באחד ממאמריו, כתב הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל את הדברים המאלפים הבאים: "בתקופה זו שאנו חיים בה, התגבר הגלות שהוא גלות ישמעאל, הגלות האחרונה מארבע מלכויות שהקב"ה העמיד אותם לשלוט בעולם לפני נפילתם, והקב"ה מקיים אותנו ברחמינו ובחסדיו המרובים... ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

ובמה נשען? בתפלה! כמו שאמרו חז"ל (במד"ר-תצוה) על הפסוק שאמר הושע הנביא "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". שהקב"ה אומר לישראל, שכל בכו והתפללו לפני ואני מקבל. וזוהי כוחה של תפלה שכאשר מבקשים מאת אבינו שבשמים, בלב שלם ובכוונה רצויה, התפלה נשמעת ומתקבלת

ומוסיף רבי מיכל יהודה: "במיוחד בשני ובחמישי בשבוע שהם ימי רצון. והוסיפו קדמונינו ז"ל לתפלת נפילת אפים לומר התפלה "והוא רחום", שכל הפסוקים שם הם מתנ"ך, המבקשים על צרת הגלות של כלל ישראל, ועל צרת הפרט שפוגע בכל יחיד ויחיד. כאשר בתפלה זו כלולים כל הצרות העתידות לבוא ח"ו ומבקשים מהקב"ה שישמור אותנו ויושיענו מכל גזירה רעה. וכמו שהאריך ה**טור** (או"ח סי' קלא) לפרש מה שאנו אומרים בסוף תפלת נפילת אפים: "ואנחנו לא נדע"... והטעם לפי שהתפללנו בכל ענין שיוכל האדם להתפלל, בישיבה ובעמידה ובנפילת אפים כאשר עשה משה רבינו ע"ה. ומאחר שאין לנו כח להתפלל בענין אחר, אנו אומרים "ואנחנו לא נדע"...

אומרים חז"ל (ברכות יב:) כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר (שמואל א-יב, כ) "גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם".

ותמה הגרי"ש אלישיב זצ"ל: מדוע הוצרכו ללמדנו זאת מהפסוק בנביא, והרי מפורש בתורה "לא תעמוד על דם רעך" וממנו נלמד שכל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש הריהו חוטא?

ותירץ, עפ"י המחלוקת המובאת במשנה (יומא פ"ח מ"ז) בין חכמים ורבי מתיא בן חרש. במי שנשכו כלב שוטה וחיוו בסכנה. לדעת חכמים אסור להאכילו מיותרת הכבד של הכלב, כיון שאין זה רפואה בדוקה. וביאר הרמב"ם שמוותר לעבור על האיסור רק ברפואה המרפאה בדרך הטבע מתוך הנסיון הקרוב לאמת, ולא בדברים המרפאים בדרך "סגולה", כי כחו חלש ונסיינם רחוק.

לפי"ז י"ל שהפסוק בנביא משמיענו שחובת ההשתדלות היא לא רק בדברים המרפאים בדרך הטבע אלא גם השתדלות בתפלה שהיא בדרך סגולית, ומי שאינו מתפלל נקרא חוטא. (ומהמהרש"א קידושין כט: משמע שהתפלה מועילה בטבע ולא רק בסגולה).

בתנאי שלא יזיק...

פעם ניגש ישמעאלי שגר בסמוך לדירתו של הצדיק **חכם מנחם מנשה** זצ"ל והתחנן בפניו להתפלל עבור בנו הנתון במצב קשה מאוד. אולם רבי מנחם סירב בנימוק: מי יודע, אולי נער זה יצמח לאחר מאויבי ישראל חלילה, ויגרום נזק וצער רב. אולם הערבי הפציר בו והבטיחו שמקבל על עצמו להיות אחראי על כך שבנו לא יגע לעולם בשום יהודי.

ניאות רבי מנחם להתפלל עבורו בהקדימו תנאי למעשה שברגע שהבן יחל להזיק ליהודי אזי יפטר מן העולם, הערבי המאושר חזר לביתו ואכן תוך זמן קצר שב הבן לבריאותו כבתחילה.

לאחר תקופה מסויימת, הגיע לפתע הערבי שביקש להתפלל על בנו, אל חכם מנחם, כשדמעות ניגרות מעיניו ואמר בקול בוכים: "או לי, בני זה מת היום, היות והוא חפץ להצטרף לשורות המחבלים, ולצורך כך הם ביקשוהו להרוג מספר יהודים רח"ל, כדי להוכיח את שינאתו ויכולתו, ועוד לפי שהספיק לבצע את זממו נורה למוות על ידי אחד החיילים היהודים.

חכם מנחם מנשה

"תפלה בדמעות לא שבה ריקם..."

כאשר ישב פעם הגה"צ רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל אצל הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שמעו קול בכי של תינוק מהקומה הראשונה, והבכי נמשך בלי הרף, הגיב רבי יחזקאל ואמר: "א"א לסבול כשמישהו בוכה, צריך לברר מה קרה שם"... מיד רץ לשם רבי משה, חזר ואמר שהענין סודר.

נענה רבי יחזקאל ואמר: לומדים מהפסוקים שא"א להתעלם מבכי. כתוב: "קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה... כה אמר ה' מנעי קולך מבכי"... אם רחל היתה רק מתפללת אולי לא היה מתקבל לפני ה'.

אבל "רחל מבכה על בניה", היא בוכה! ומבכי זה א"א להתעלם. שערי דמעות לא ננעלו. ולכן אמר ה': "מנעי קולך מבכי... כי יש שכר לפעולתך... ושובו בנים לגבולם" כי תפלה בבכי ובדמעות לא שבה ריקם.

פניני רבינו יחזקאל

"תרגיל עצמך להתפלל..."

מנהל מוסד בירושלים תינה את צערו בפני כ"ק האדמו"ר מסטמאר רבי יואל טייטלבוים זצ"ל: מצבו הכספי של המוסד הולך ומחמיר. מציעים לו לקבל סיוע ממקורות מפוקפקים. הוא כמובן לא לוקח. אך חושש הוא שיקשה עליו לעמוד בנסיון לאורך זמן כשמרחפת סכנת סגירה למוסד. מה עליו לעשות?

השיב לו האדמו"ר: עצתי שתרגיל עצמך להתפלל להקב"ה שלא להנות אלא מכסף כשר, וה' יקבל תפלותיך שלא תכשל. הן כך מצינו אצל אברהם אבינו שאמר "הרימותי ידי אל ה'" שלא לקח ממלך סדום "אם מחוט ועד שרוך נעל" ותירגם אונקלוס: "ארימותי ידי בצילו [בתפלה] קדם ה'", הרי שגם לכך מועילה התפלה

עולמות שחרבו

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב !

נלמד מהפסוק: "ועשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז-ד)

וכתב רבינו בחיי אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה"... [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ה, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהרי "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

המתבונן בלשון שבידך יצחק את יעקב, ובלשון שבידך את עשיו, יווכח לראות הבדל גדול ביניהם. כי ליעקב אמר "ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש". ואילו לעשיו אמר "הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל" ההבדל הוא שבברכה ליעקב הזכיר את שם ה' ואילו לעשיו לא הזכיר שם ה'.

וביאר הפרשת דרכים, שכל מה שבא מיד הקב"ה בעצמו הוא חזק ומשובח יותר מאשר ע"י שליח. ולפי"ז מובן שזה מה שכיוון יצחק בברכתו ליעקב שיהא מבורך מידי ה' של הקב"ה בעצמו ולא באמצעות שליח, ואז יזכה לשפע רב. וזה מה שהוסיף בברכתו ליעקב "ורוב דגן ותירוש". לא כן לעשיו ברכו שיהיה לו מטל השמים ומשמני הארץ רק באמצעות שליח וממילא לא יהיה לו "רוב דגן ותירוש".

כתב הר"ן בזה הלשון: "כי השפע מוכן למתברך באמצעות המברך והמתפלל, ולזה ראוי שיקרב אליו במקום או ידבק בו אם אפשר, ולכן אמרו כי יצחק העתיר לנוכח אשתו כדי שיכוון אליה יותר... ויצלח זה יותר בהיותה קרובה עמו במקום, ולזה העמידה נכחו להקריבה אליו, כי אי אפשר ביותר מזה עודנו עומד לפני ה'".

הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל הבין מתוך דברי הר"ן, שכאשר אדם זקוק לברכה מאדם גדול ויכול ללכת בעצמו ויכול לעשות שליח, שאין לסמוך בזה על הכלל "שלוחו של אדם כמותו" אלא ילך בעצמו, והטעם כפי שמפורש בר"ן, שההסתופפות בד' אמות של אדם גדול חשובה מאוד ומועילה לברכה.

הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל אמר כי האמונה של המתברך שה' יעזור בזכות תפלת המברך, זה נצרך לחלות הברכה, ולכן אם לא יאמין בזה, לא יתכן שיחול. ויש עוד אופן שכאשר יש חיוב של המברך לברך את המתברך, בזה חלה הברכה יותר!

ראיה לכך מעשיו. שיצחק רצה לברכו ואמר לו "עשה לי מטעמים" וזאת כדי שיהיה מחוייב: וכן חנה היתה כה בטוחה בברכתו של עלי עד ש"פניה לא היו לה עוד". משום ש"החושד בחברו בדבר שאין בו צריך לברכו" (ברכות לא:). ומכיון שעלי היה מחוייב כעת לברכה (שחשד בה) על כן היתה כה בטוחה שתחול ברכתו.

ואגב: שאלו פעם את רבי חיים בנוגע לברכות שהוא עצמו מברך את המייחלים לברכותיו: הרי מבואר **במגן אברהם** שהעומד לפני המברך אין צורך להזכיר את שמו, וא"כ מדוע כל אלו המבקשים ממנו ברכה, מבקש לשמוע תחילה את שם המתברך והרי הוא חס על זמנו שלכן אומר "בו"ה" במקום "ברכה והצלחה", והרי לפרט את השם לוקח יותר זמן!?

והשיב רבי חיים: "מכיון שזה עצמו שהמתברך אומר את שמו זה משמח את המבקש ונקשר ביותר אל המברך והברכה, ובעבור זה אני מוותר על הזמן שזה לוקח..."

ברכה מילד בר-מצוה...

בשנת תש"ו, אחרי מלחמת העולם השנייה, שהה כ"ק האדמו"ר **מסטמאר** - **רבי יואל טייטלבוים** זצ"ל בירושלים קרוב לשנה. בטרם צאתו לארה"ב ניגש אליו **רבי אשר זליג מרגליות** ז"ל והציג בפניו בדאגה ובהכנעה את השאלה הבאה:

"מנהג חסידים לבוא אל הרבי ולתת לו קויטל כשהם מבקשים ממנו ברכה, אבל עכשיו כשהרבי עוזב אותנו, למי ניתן את הקויטלעך שלו ומי יתן לנו ברכה?"

השיב לו הרבי מסטמאר: "הדבר פשוט מאוד. לך אל בית הכנסת וחפש שם ילד בר-מצוה. כאשר יפישל את שרוולו כדי להניח תפילין, הבט וראה האם מקועקע על זרעו מספר כחול ממחנות הריכוז. אם תמצא נער כזה, דע לך שמן הסתם איבד את אביו ואת אמו, את אחיו ואת אחיותיו. כל העולם שהכיר בילדותו התנפץ לרסיסים לנגד עיניו. ובכל זאת אם הצליח לגבור על הכל ולבוא לירושלים ולהניח תפילין ולהתפלל לפני בורא העולם, זהו סימן שיש לו אמונה חזקה, ואז יוכל אתה להיות סמוך ובטוח שכל קויטל שימסר לו וכל ברכה שיברך יתקבל לפני בית דין של מעלה משפתיו של בן זה האוהב את הקב"ה.

הלמות עמלים - ח"ב

ברכת השדה...

יום אחד נכנס חקלאי לביתו של הצדיק **רבי ישראל אבוהצירא** - **הבבא סאלי** זצ"ל ותינה בפניו צרתו: יש לו שדה גדול של בצלים והנה גילה לפתע שעלי הבצל לקו במחלה וכל עמלו עלול לרדת לטמיון אם לא יצליח להדביר את המחלה. לדעתו של מומחה, כל הבצלים הטמונים באדמה יתקלקלו ולא יהיו ראויים לאכילה. וצפוי לו הפסד ענק. הוא מבקש מהבבא סאלי שיברכו שלא יוזק.

בירכו הבבא סאלי והבטיח לו שהבצלים יצמחו יפה ויהיו ראויים לאכילה, ואף ימכרו במחיר גבוה. ליתר בטחון נטל האיש בקבוק מים שבידך עליהם הבבא סאלי ושב לביתו. הוא ריסס את המים הללו על חלקת גידולי הבצל.

לאחר יומיים חזר המומחה לבדוק את חלקת הבצלים ולהפתעתו גילה שהמחלה נעלמה, הוא שאל את בעל השדה: "מה עשית שנעלמה המחלה?" והלה השיב: "ריססתי את החלקה במים מבורכים של הבבא סאלי". ואכן לאחר זמן נאספו הבצלים מהשדה והיה מחירם גבוה יותר מהצפוי.

מאור ישראל

ברכה שנתקיימה...

סיפר הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל: הכרתי יהודי באנגליה ושמו גרשון שווארץ, שהיה זקן מופלג ונפטר בגיל מאה ואחת עשרה שנה (!) וכששאלוהו "במה הארכת ימים?" סיפר שזכה לאריכות ימים מברכתו של **כ"ק האדמו"ר רבי דוד מטאלנא** זצ"ל. וכך היה מעשה:

כשהיה ילד קטן בגיל שש שנים נתעוררה שאלה בבית הכנסת בכשרות ספר התורה. קרא לו האדמו"ר לבדוק את האות בתורה... הלה אמר את האות הנכונה והכשיר בזה את הספר תורה. או-אז פנה אליו רבי דוד ואמר לו:

"כשם שאתה הסבת לי עונג ונחת רוח שהספר תורה כשר, כך אשלם לך כגמולך הטוב והנני מברך אותך שיהיו לך חיים טובים ובריאים ואריכות ימים". והוסיף האיש שזכה גם לבריאות טובה ומעולם לא הלך לרופא...

בית ומנוחה

"לא שרירין..."

סיפר הגאון רבי אליהו מן שליט"א: פעם התקשרה אלי אשה מלייקווד והתלוננה שעל פי חוות דעת של הרופא יש לבן שלה בעיה בשרירים של הרגל, ואינו יכול ללכת לתלמוד תורה, והרופאים לא מוצאים תרופה לבעיה הזו, ומתחננת שאבקש מהגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל ברכה עבור רפואת בנה.

סיפרתי לרבי חיים על הבעיה וביקשתי ברכתו. אמר לי רבי חיים: "רפואה שלימה, לא שרירין ולא קיימין..." כעבור יומיים קיבלתי זר פרחים לשבת מאותה אשה והיא כותבת לי בזה הלשון: "היינו לפני יומיים שוב אצל הרופא ואמר שטעה בדיאגנוזה והבעיה לא קשורה כלל לשרירים אלא למשהו אחר שישנה לכך תרופה, וב"ה מיד הבריא. "ולא שרירין ולא קיימין" תודה רבה על ההשתדלות ושבת שלום".

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

גלגל אין-סופי

ל'לידס'. לא תהיה לי עוד הזדמנות לראות את אימא. אז אני מצוברח, אין לי חשק לשוחח ואודה לך באם תעזוב אותי לנפשי'.

הכרטיסן השתתף בצערו, קיווה שבילו שיצליח להגיע אל אימא בזמן, ופנה לדרכו: "כרטיסים בבקשה!" "כרטיסים בבקשה!"

ש. המשיך לבהות בחשכה שמבעד לחלון.

* * *

חולפות בקושי עשר דקות והכרטיסן שוב נעמד מעליו. רק לא זה! חשב לעצמו 'הפעם כנראה אזדקק להרחיק אותו ממני באופן פיזי'!

'תקשיב' אמר הכרטיסן 'כשאנחנו מגיעים ל'פיטרבורו' רוץ מהר לרציף אחד. הרכבת ללידס תהיה שם'.

-למה, הרכבת מתאחרת, או מה?'

ל'א. הרכבת לא מתאחרת' השיב הכרטיסן כמגון על כבוד לוח הזמנים של רכבות אנגליה. 'אני פשוט הודעתי ל'פיטרבורו' בקשר. הם יעכבו את הרכבת במיוחד עבורך. ברגע שתעלה עליה היא תצא בדרכה ללידס. העיקר שתגיע הביתה הלילה. הרבה בריאות! ופנה לדרכו: "כרטיסים בבקשה!" "כרטיסים בבקשה!"

* * *

חלפו כמה שניות וש. קלט באיזו צורה "מטומטמת" התייחס עד עכשיו לכרטיסן. קם מהמקום ורץ אחריה, רוצה לתת לו את הארנק (הריק...) את המפתחות (של הדירה שעומדת לפני פניו...) ואת כל מה שאין לו. כשהגיע לכרטיסן הצליח לומר 'רציתי... רציתי...' אך לא מצא מילים נוספות.

'זה בסדר' הרגיע אותו הכרטיסן 'אין בעיה'.

-אבל איך אוכל להודות לך על מה שעשית עבורי?'

'אין בעיה' חזר הכרטיסן ואמר 'אם אתה מרגיש צורך להודות, פשוט תעזור לאדם אחר שתפגוש אותו במצוקה. זו תהיה התמורה שלי. כך העולם יהיה טוב יותר'.

* * *

ש. ניצב לצידה של אימו כשנפטרה בבוקר המחרת. עד עצם היום הזה הוא לא מסוגל להיזכר בה ללא שייזכר גם בדמותו של הכרטיסן טוב-הלב.

הוא מעיד על עצמו שהמפגש עם הכרטיסן שינה אותו מאדם "אגואיסט" לאדם הגון. 'זה לקח קצת זמן...' הוא מתנצל 'אבל מאז כבר שילמתי לכרטיסן באלפי מעשים טובים!'

ניקה גם אנו בחשבון: כשאנחנו עושים טובה משמעותית ליהודי, הפכנו אותו עצמו ליהודי טוב-ומיטיב. כל שרשרת המעשים הטובים שגם הוא ייעשה ייקפו לזכותנו!

זהו סיפור קטן-גדול. קטן - מצד עצמו, גדול - מצד המעגלים הרבים שהתפתחו ממנו (סופר ע"י ברנארד הייר).

הצעיר ש. מתגורר אז - לפני 40 שנה - בשכירות בבקתה עלובה בלונדון, מפגר בתשלום שכר-הדירה. כשהטלפון מצלצל בדירה הוא לא עונה מחשש שזו שיחה שבאה לפנות אותו מהמקום...

אלא שהמחשבה הבאה מרתיעה אותו "אולי זו אימא!" אימו לא נמצאת לאחרונה בקו הבריאות, ומי יודע? אולי היא התקשרה לחפש אותו! לפני 40 שנה לא היתה 'שיחה מזוהה' וכאשר הטלפון צלצל יכולת רק לנסות לנחש מי מחפש אותך.

מיהר להתקשר להוריו. אביו קיבל את השיחה והודיע לו שימהר לחזור הביתה, ל'לידס', שם התגוררה המשפחה. לדברי הרופאים המצב כל-כך קשה שהחולה לא תהיה מסוגלת לשרוד אפילו את הלילה הקרוב.

* * *

בתחנת הרכבת גילה שהרכבת האחרונה כבר עזבה. הוא היה דל אמצעים, לא מסוגל לשלם עבור מונית. הייתה רכבת שיוצאת ל'פיטרבורו', אלא שדא-עקא: היא תחמיץ בעשרים דקות את הרכבת שיוצאת משם ל'לידס'. אבל ברירה טובה יותר לא הייתה לו, אז הוא קנה כרטיס ועלה על הרכבת ל'פיטרבורו'.

"כרטיסים בבקשה!" שמע את הקול בעודו בוהה בחשכה השוררת מבעד לחלון הרכבת.

שלף את הכרטיס ומסר אותה לכרטיסן. הלה החתים את הכרטיס בחותמת הביקורת, אבל גם לאחר שסיים את מלאכתו המשיך להביט בו. ש. הניח שעניו האדומות מבכי משכו את עיניו של הכרטיסן.

'אתה בסדר?'

-למה שלא אהיה בסדר? ובכלל; מה זה עניינדך?!

'אתה נראה נורא - יש משהו לעזור?'

אנו מעדיפים לדלג על התשובה הבוטה שקיבל הכרטיסן. ש. היה לחוץ ושבור מהמצב בו היה נתון, ואיבד את השליטה על פיו.

למרות 'סימני הסכנה' ששפת-גופו זעקה, הכרטיסן לא נרתע. התיישב מולו ובנימה מפויסת אמר: 'משלמים לי כדי לעזור כשצצה בעיה!'

הכרטיסן לא עשה דבר רע, אבל ש. היה בליילה רותחת של רגשות אשם, כעס, צער, יגון ואנחה. בוודאי לא של קבלה. אך חשב לעצמו שבעצם הדרך הכי טובה לגרום לכרטיסן ללכת לדרכו, זה לומר לו את האמת...

'תראה; אמא שלי על ערש-דווי, לדברי הרופאים לא תשרוד את הלילה ואני עומד להחמיץ את הרכבת מ'פיטרבורו'!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il